

FUGTSIKRING

FAGLIGE RETNINGSLINJER FOR BYGGESAGER OM
FUGTSIKRENDE TILTAG

INDHOLD

INTRODUKTION	3
SLOTS- OG KULTURSTYRELSENS PRAKSIS	4
Praksis.....	4
Støttemuligheder.....	5
ANSØGNINGENS INDHOLD	6
Fuldmagt.....	6
Budgetskema.....	6
SAGSBEHANDLINGEN	8
FAGLIG BAGGRUNDSVIDEN	10
Årsager til fugt.....	10
Identifikation af fugtophobning	11
Fugtvandring.....	11
Saltudfældninger.....	12
Konstruktiv fugtsikring.....	12
Metoder for afhjælpning af opstigende grundfugt.....	12
Reparation af fugtskadede murværk	14
PRINCIPIELLE AFGØRELSER OG UDTALELSER	15
EKSEMPLER PÅ BETINGELSER	16
KILDER	17
LÆSEVEJLEDNING	18

Udgivet af

Slots- og Kulturstyrelsen, Center for Kulturarv, Fredede Bygninger

Redaktion

Lisa Marie Gerdes, Luna Dyre, Eva Sievert Asmussen, Slots- og Kulturstyrelsen

Tegninger

Rasmus Wieleman, Tegnestuen W

Forsidebillede

Slots- og Kulturstyrelsen

Publiceret december 2020, opdateret marts 2021

ISBN: 978-87-93942-27-1 (pdf)

EAN: 9788793942271

1

INTRODUKTION

Slots- og Kulturstyrelsens bygningsfredningsmyndighed har udarbejdet en række faglige retningslinjer for behandling af byggesager på de fredede bygninger i Danmark.

I retningslinjerne har vi nedskrevet vores praksis for at sikre en ensartet og gennemsigtig forvaltning.

Vi har udarbejdet de faglige retningslinjer som et værktøj til sagsbehandling for styrelsens medarbejdere.

De faglige retningslinjer henvender sig endvidere til fagfolk, myndigheder, ejere og andre særligt interesserede.

HER KAN DU LÆSE MERE

Læsevejledning til de faglige retningslinjer findes bagerst i dokumentet.

Mere information om bygningsbevaring og restaurering kan findes i Slots- og Kulturstyrelsens informationsblade om restaurering og bygningsbevaring.

De faglige retningslinjer for behandling af sager om fugtsikring kan desuden med fordel læses i sammenhæng med de faglige retningslinjer vedrørende murværk, bindingsværk, fundamenter, ventilation og efterisolering.

HENVISNING

Find bygningsfredningsloven på retsinformation.dk

Find Slots- og Kulturstyrelsens informationsblade på slks.dk

Find flere faglige retningslinjer på slks.dk

- Murværk
- Bindingsværk
- Fundamenter
- Ventilation
- Efterisolering

2

SLOTS- OG KULTURSTYRELSENS PRAKSIS

Slots- og Kulturstyrelsens praksis er baseret på faglig viden om arkitektur, bygningskultur, byggeteknik og kulturhistorie. Desuden kan vores praksis være bestemt af udtalelser fra Det Særlige Bygningssyn og principielle afgørelser fra Kulturministeriets departement. Endelig er vores praksis baseret på erfaringer fra fredningsgennemgangen 2010-2016.

Efter forvaltningsretten træffer vi altid afgørelse efter en konkret vurdering af den enkelte ansøgning.

PRAKSIS

Slots- og Kulturstyrelsens generelle praksis for behandling af sager om fugtsikring i de fredede bygninger er følgende:

Slots og Kulturstyrelsen vil som udgangspunkt forsøge at imødekomme en ansøgning om tilladelse til etablering af fugtsikring i en fredet bygning, da dette kan have betydning for bygningens holdbarhed og brug.

Overfladebehandling med diffusionstætte materialer, som cementpuds og plastikmaling, der er påført murede bygninger og bindingsværksbygninger, skal som udgangspunkt søges fjernet. Også indvendige, diffusionstætte overflader, som asfالتjære, bør fjernes, da det presser fugten længere op i muren.

Vi anbefaler, at der udføres omfangsdræn omkring de fredede bygninger. I forbindelse med etablering af omfangsdræn omkring murværk under terræn, vil styrelsen som udgangspunkt tillade, at der også etableres varmeisolering, hvis løsningen er tilpasset den enkelte bygning.

Vi er tilbageholdende med at tillade kemisk fugtsikring i de fredede bygninger.

Slots- og Kulturstyrelsen tillader som udgangspunkt ikke, at horisontale fugtspærre indbankes eller indvibreres i de fredede bygninger. I særlige tilfælde, hvor fugtsikring kan udføres samtidig med, at gulv eller terrændæk udskiftes, kan vi tillade, at en tynd, fleksibel rust- og syrefast stålplade indrilles i fugen mellem stenene. Pladen kan kun indrilles, hvor murværket er ret, så der ikke rilles i stenene.

HENVISNING

Find bygningsfredningsloven på retsinformation.dk

Da vores erfaring med elektroosmose og langbølgefugtsikring er, at det ikke har nogen dokumenteret effekt, meddeler vi som udgangspunkt ikke tilladelse til etablering af disse typer fugtsikring.

I bindingsværksbygninger kan der i forbindelse med istandsættelse af tømmer etableres en fugtspærre mellem bindingsværk og fundament.

Indvendigt murværk under terræn skal som udgangspunkt have en diffusionsåben overflade, som tillader fugten at trænge ud.

Slots- og Kulturstyrelsen er tilbageholdende med at meddele tilladelse til at anvende cementsholdig puds udvendigt på sokler. I de sjældne tilfælde, hvor vi giver tilladelse til at anvende cementpuds på sokler, skal murværket som udgangspunkt være adskilt fra sokkel af en vandret fugtspærre. Det er forsat ofte en forudsætning, at indvendigt murværk har en diffusionsåben overflade. I bygninger hvor der ikke findes en vandret fugtspærre, bør der anvendes en ren kalkmørtel over terræn.

STØTTEMULIGHEDER

Slots- og Kulturstyrelsen har ikke praksis for at yde støtte til udførelse af fugtsikring. Hvis der findes særligt fine interiører som f.eks. vægmalerier, som kun kan bevares ved fugtsikring, kan styrelsen i helt særlige tilfælde støtte etablering af fugtsikring.

For at komme i betragtning til støtte må bygningsarbejderne ikke være igangsat.

3

ANSØGNINGENS INDHOLD

Dette kapitel redegør for, hvad en ansøgning typisk skal indeholde, for at sagen er tilstrækkeligt oplyst og kan behandles af Slots- og Kulturstyrelsen.

Slots- og Kulturstyrelsen forholder sig til, om ansøgningsmaterialet indeholder de nødvendige oplysninger, for at vi kan træffe afgørelse i sagen. Hvis vi vurderer, at der kun mangler få oplysninger, vil vi typisk anmode om supplerende materiale. Hvis vi vurderer, at en større del af ansøgningsmaterialet mangler, giver vi typisk afslag på uoplyst grundlag. Ansøger er i de tilfælde nødt til at indsende en ny, fuldt oplyst ansøgning.

HVAD SKAL ANSØGNINGEN INDEHOLDE?

Ansøgning om	Indhold
Udførelse af fugtsikring	• Fotos af eksisterende forhold • Beskrivelse af eksisterende fugtproblematik • Beskrivelse af ønsket metode og materialer for udførelse af fugtsikring • Tegningsmateriale der i detaljer viser de fremtidige forhold

FULDMAGT

Hvis ansøgeren ikke er ejer af bygningen jf. Tingbogen, skal der vedlægges en gyldig fuldmagt fra bygningens ejer.

Ved fredede bygninger, der er opdelt i ejerlejligheder betyder det, at der skal foreligge en fuldmagt fra ejerforeningen.

Det skal fremgå af fuldmagten, hvem der udsteder fuldmagten, og hvem fuldmagten er udstedt til. Fuldmagten skal være dateret. Det skal klart fremgå, hvilke bygningsarbejder, fuldmagten gælder.

Fuldmagten skal være udstedt til den person eller virksomhed, der søger om tilladelse til at udføre bygningsarbejder på den fredede bygning.

BUDGETSKEMA

Man ansøger om tilskud ved at vedlægge et udfyldt budgetskema til ansøgningen.

HENVISNING

Find Slots- og
Kulturstyrelsens
budgetskema på slks.dk

Budgetskemaet skal indeholde stamoplysninger om den fredede bygning samt oplysninger om bygningens ejer. Budgetskemaet skal også indeholde oplysninger og prisoverslag over de forventede omkostninger ved bygningsarbejderne. Ofte vil der forekomme bygningsarbejder, som ikke er støtteberettigede, og det er derfor vigtigt at opliste de forskellige udgifter separat.

4

SAGSBEHANDLINGEN

Dette kapitel beskriver en række parametre, som Slots- og Kulturstyrelsen vurderer og opvejer til at træffe en afgørelse i den enkelte sag.

FREDNINGSVÆRDIER OG SIGNIFIKANS

I behandlingen af byggesager, foretager Slots- og Kulturstyrelsen først en vurdering af bygningens bærende fredningsværdier og en vurdering af bygningens signifikans.

Bærende fredningsværdier

Vi vurderer, om de ansøgte arbejder understøtter og opretholder bygningens bærende fredningsværdier.

Der kan f.eks. knytte sig bærende fredningsværdier til en bygnings syldstensfundament, murværk og pudsede overflader.

FREDNINGSVÆRDIER KORT FORTALT

De bærende fredningsværdier er summen af en bygnings arkitektoniske, kulturhistoriske og miljømæssige værdier. De bærende fredningsværdier udgør bygningens særlige og umistelige værdier. De bærende fredningsværdier skal være synlige og håndgribelige bygningselementer.

Signifikans

Herudover vurderer Slots- og Kulturstyrelsen bygningens signifikans. Generelt vil en høj signifikans medføre en forholdsvist restriktiv forvaltning. Bygninger med en lav signifikans vil typisk medføre en mindre restriktiv forvaltning.

Vurderingen af bygningens signifikans sker på baggrund af en vurdering af:

- Bygningens autenticitet
- Bygningens integritet

SIGNIFIKANS KORT FORTALT

Signifikans er et udtryk for bygningens betydning set i forhold til andre fredede bygninger af samme type. Signifikans vurderes ud fra sjældenhed, kvalitet og bevaringstilstand.

IDENTIFIKATION AF ÅRSAG TIL FUGTPROBLEMER

Ved behandling af ansøgninger om fugtsikring vil vi være opmærksomme på, om der er anvendt materialer eller udført arbejde i de omkringliggende omgivelser, som medvirker til bygningens fugtproblemer. Typiske årsager kan være forårsaget af en tæt belægning op til bygningens fundament, terrænhævninger

ORDFORKLARING

Autenticitet er et udtryk for bygningens ægthed. Både oprindelige og senere tilkomne bygningsdele indgår i vurderingen af bygningens autenticitet.

Integritet er et udtryk for, hvor helstøbt bygningen fremstår i sig selv og i forhold til omgivelserne.

eller at der er udført overfladebehandling med diffusionstætte materialer som cementpuds og plastikmaling.

BYGNINGSMÆSSIGE KONSEKVENSER VED ETABLERING AF FUGTSIKRING

Slots- og Kulturstyrelsen vurderer, hvilke bygningsmæssige konsekvenser der kan være forbundet med den ansøgte fugtsikring. Styrelsen vurderer, om der er sammenhæng mellem arbejdernes omfang og de forhold, som søges udbedret.

MATERIALITET OG OVERFLADEBEHANDLING

Slots- og Kulturstyrelsen vurderer, om den ansøgte fugtsikring tænkes udført i materialer med fugttekniske egenskaber, og om disse materialer vil understøtte bygningens oprindelige materialeholdning.

5

FAGLIG BAGGRUNDSVIDEN

Formålet med dette kapitel er at introducere læseren til væsentlige dele af den faglige baggrundsviden, som ligger til grund for Slots- og Kulturstyrelsens behandling af byggesager om fugtsikring.

Der kan i dette kapitel forekomme beskrivelser af tekniske løsninger og bygningsdele, som ofte ikke er hensigtsmæssige at anvende i de fredede bygninger. Vi har valgt at beskrive et udvalg af disse løsninger, for at give læseren forståelse for hvilke erfaringer, der ligger bag vores praksis.

Yderligere baggrundsviden kan findes i Slots- og Kulturstyrelsens informationsblade.

ÅRSAGER TIL FUGT

Fugt er et vilkår i byggeriet. Især i et klima som det danske, som er både fugtigt og køligt, er fugt en afgørende og uundgåelig faktor i opretholdelsen af vores bygninger.

Problemer med fugt opstår særligt i de kolde måneder, da kold luft kan indeholde mindre vand end varm luft, hvorfor fugten kan kondensere til vand.

Fugt i bygninger kan komme fra flere kilder. De hyppigste årsager til fugtproblemer i bygninger er:

- Udefrakommende årsager i form af skybrud og stormflod
- Fejlkonstruktioner
- Opstigende grundfugt
- Kondens
- Vandskade ved rørbrud og lignende
- Indbygget fugt ved nybyggeri eller istandsættelse

Udefrakommende årsager

Vores fugtige og kølige klima med megen regn er et vilkår for byggeriet. Store regnmængder og skybrud samt stormflod og et højt grundvandsspejl kan medføre vand- og fugtskader.

Fejlkonstruktioner

Både fejlkonstruktioner i selve bygningen og i bygningens omgivelser kan forårsage fugtproblemer.

Det er grundlæggende for opretholdelsen af en bygning, at regn- og overfladevand ledes væk fra bygningen. Hvis vandet ikke bliver ledt væk fra bygningen, vil der kunne opstå fugtproblemer.

De fleste historiske bygninger er opført med diffusionsåbne materialer. Brug af diffusionstætte materialer i disse bygninger kan medføre, at fugt ophobes i den bagvedliggende konstruktion. Diffusionstætte materialer omfatter blandt andet

ORDFORKLARING

Diffusionstæt betyder at fugt og vanddamp har svært ved at passere gennem materialet.

cementholdig mørtel, tjære, diffusionstætte malematerialer, filt og gipsforsatsvægge.

Efterisolering af etageadskillelsen over kælder eller terrændæk og udskiftning af utætte vinduer til mere tætte vinduer, kan medføre nedsat naturlig ventilation og dermed ophobning af fugt fra indersiden af bygningen.

Forkerte opbygninger i bygningens omgivelser kan forårsage fugtproblemer, hvis f.eks. en tæt belægning føres helt op til bygningens facade, så regn kan slå op på facaderne. Beplantning direkte på facaderne kan holde på fugten. Også terrænhævninger direkte omkring bygningen vil medføre et øget fugtniveau.

Opstigende grundfugt

Kapillær opstigning af grundfugt i murværk kan opstå, hvis grundvandsspejlet ligger højt eller hvis der er fugtigt omkring bygningen, og hvis der er anvendt diffusionstætte materialer, som ikke tillader fugten at forlade bygningen, men tvinger fugten til at stige opad.

Kondens

Både almindeligt ophold og aktiviteter som madlavning og tøjvask producerer fugt, som skal transporteres væk fra rummet.

Manglende udluftning og begrænsning af naturlig ventilation vil forårsage fugtophobning, som kan føre til fugtproblemer og give grobund for bl.a. skimmel.

Vandskade ved rørbrud og lignende

Problemer i rørføringen, som medfører fugtophobning, vil typisk omfatte overbelastede eller tilstoppede afledningsrør, utætte kloakbrønde og utætheder i indmurede faldstammer samt vandindsivning fra utætte eller tilstoppede tagnedløb.

IDENTIFIKATION AF FUGTOPHOBNING

Fugt identificeres ofte ved misfarvede områder på ind- og udvendigt murværk samt træværk, gulve og lofter. Fugtophobning kan forårsage kondens (dug) på vinduesglas og saltudfældninger på murværk, hvormed puds og overfladebehandlinger kan afskalle. Endvidere kan ophobning af fugt medføre lugtgener og danne grobund for mug, råd, svamp og skimmel.

FUGTVANDRING

Fugtvandring opstår, når vand kan vandre i bygningens murværk på grund af byggematerialernes kapillarvirkning. Kapillareffekten medfører, at vand på grund af overfladespændingen altid vil blive suget fra de større porer mod de mindre porer.

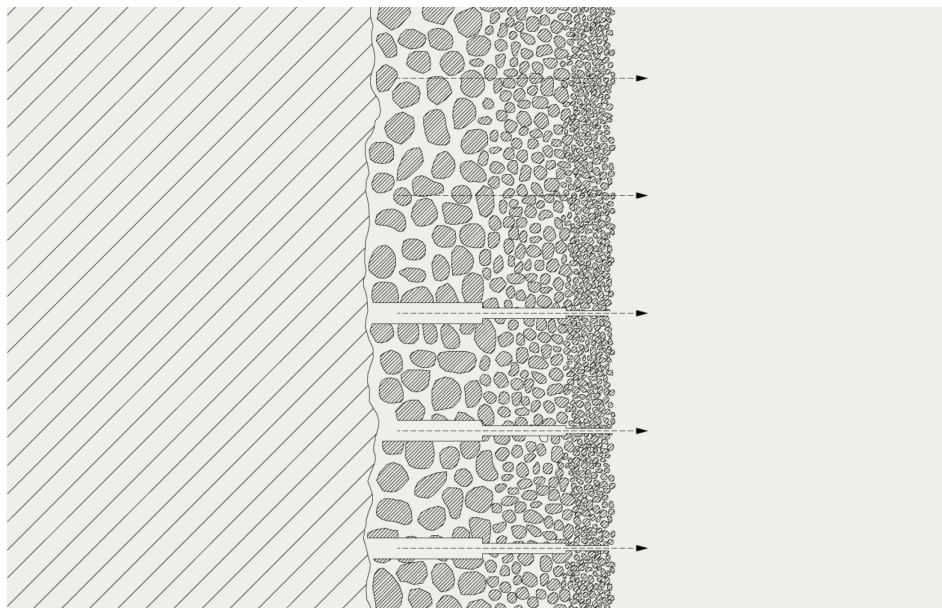
Det er afgørende for fugtvandringen, at fugten suges hele vejen ud til murværkets overflade, så det kan afgives til omgivelserne eller fordampe. I murværk med en diffusionsåben overflade er denne fugtvandring mulig, mens der i murværk med en diffusionstæt overflade vil ske det, at fugten ikke kan trænge ud eller fordampe, og i stedet fortættes og ledes opad under den diffusionstætte overflade.

I ældre bygninger med kalkmørtel vandrer fugt primært i fugerne. I murværk med cementholdig mørtel vandrer fugten primært i teglstenene.

ORDFORKLARING

Opstigende grundfugt forårsages af fugt fra det omkringliggende terræn og undergrund.

Principtegning af
kapillarvirkning.

SALTUDFÆLDNINGER

Salte forekommer naturligt i byggematerialer som ler og mørtler, men kan også komme udefra ved blandt andet tøsalthning, opmagasinering af saltholdige materialer eller ved opsugning af saltholdigt vand fra jorden.

Salte i murværket opløses af vand, hvorpå saltene ved fordampning omdannes til saltkrystaller i byggematerialernes yderste porer. Saltkrystaller binder vand, og de yderliggende salte kan derfor fortætte og ophobe fugt fra luften.

KONSTRUKTIV FUGTSIKRING

Ved konstruktiv fugtsikring forstås det, at udforme klimaskærmen, så mindst muligt regn- og overfladevand kan trænge ind i konstruktionerne. Det kan være i form af udformningen og anvendelsen af bygningsdele som overdækninger, tagudhæng, sokler, sålbænke og vandnæser.

De fleste historiske bygninger er udformet efter princippet om konstruktiv fugtsikring i form af brugen af bygningsdele som viser vandet væk fra bygningen.

METODER FOR AFHJÆLPNING AF OPSTIGENDE GRUNDFUGT

I Danmark har man siden 1800-tallet haft tradition for at fugtsikre med en vandret fugtspærre i murværket bestående af skiferplader, tjærepap eller tjæreblandet mørtel. Tjærelaget mister med tiden sin elasticitet og revner, hvorved behandlingen gradvis bliver utæt.

Fysiske fugtspærre

Fundamenter af granitsten bremser naturligt mængden af opstigende grundfugt, da granitsten har en lukket kapillarstruktur.

For at bremse opstigende grundfugt som trænger ind både nedefra og fra siden mod terræn, kan der etableres en vandret fugtspærre i murværkets fuger. Fugtspærren skal placeres over grundvandsspejl og under gulvbæring og andet træværk.

ORDFORKLARING

En fugtspærre medfører, fugten ikke kan passere. Dermed begrænses fugtvandringen.

ORDFORKLARING

Et skifte er en betegnelse for en vandretgående række mursten.

Etablering af fysisk fugtsikring i ældre murede bygninger kan udføres ved, at en fugtspærre af rustfrie stålplader, bitumenmembran eller tilsvarende indbygges i en udskåret spalte i murværket, indbankes eller indvibreres horisontalt i det eksisterende murværk, typisk et par skifter over jorden.

I forbindelse med istandsættelse af bindingsværk kan der indlægges tagpap mellem tømmer og fundament. Her har man traditionelt anvendt birkebark, som lægges med indersiden (den brune side) nedad.

Kemisk fugtbremssning

Kemisk fugtbremssning udføres ved at bore huller i murværket, som udfyldes med vandafvisende eller tætnende kemikalier. Kemikalierne trænger ind i byggematerialernes porer og bremser fugtens vandring i urværket.

Elektroosmose

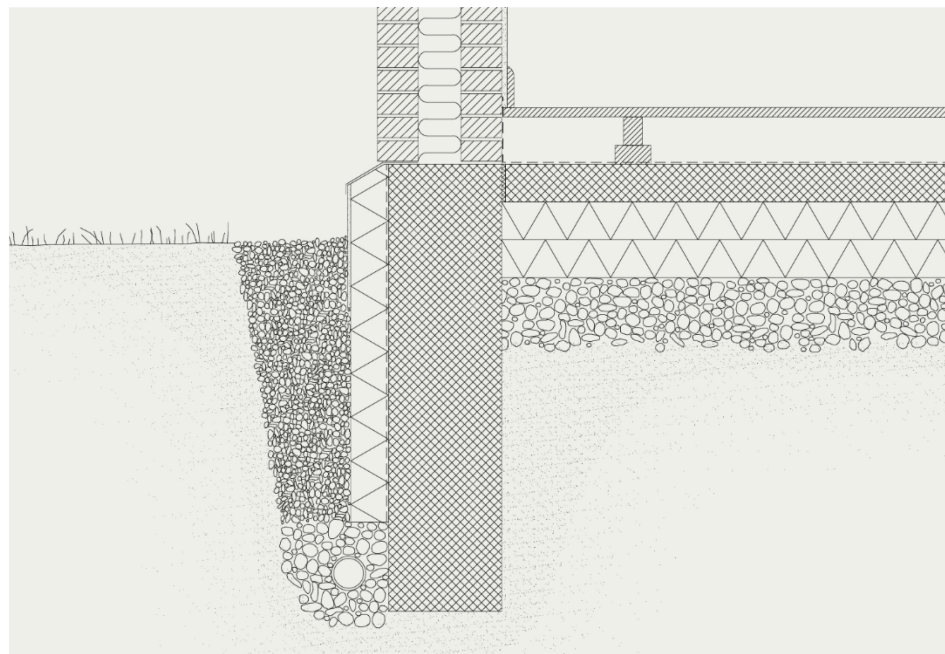
Elektroosmose er en metode til fugtsikring og efterfølgende udtørring af vægge uden brug af kemiske midler og med få mekaniske indgreb. Elektroosmose udføres ved, at et kabel placeres indvendigt i en skåret rille i murværket. For hver meter placeres et lille titaniumspyd og udvendigt placeres en række serieforbundne negativt ladede jordspyd. Det indvendige kabel sender svage impulser af jævnstrøm ind i murværket, hvormed vandet bliver positivt ladet. Jordspyddene tiltrækker i teorien det positivt ladede vand og leder det væk fra murværk. Slots- og Kulturstyrelsen har i samarbejde med Nationalmuseet undersøgt effekten af elektroosmose. Konklusionen er efter fire års målinger, at der ikke er nogen dokumenteret effekt.

Langbølgefugtsikring

Langbølgefugtsikring etableres ved en eller flere bokse, der udsender langbølger, monteres på murværk i kælderrum, hvorpå langbølgerne får vandmolekylerne til at sive nedad og ud i jorden. Slots- og Kulturstyrelsen har i samarbejde med Nationalmuseet undersøgt effekten af langbølgefugtsikring. Konklusionen er efter fire års målinger, at der ikke er nogen dokumenteret effekt.

Udvendig fugtsikring

Udvendig fugtsikring kan udføres ved etablering af omfangsdræn omkring bygningens kælder eller fundament, som kobles til det eksisterende kloaksystem.

Principtegning af
kældermur med udvendig
isolering og omfangsdræn

Endvidere kan der etableres en udvendig lodret fugtmembran på kældervæggene, som forhindrer fugtindtrængning fra det omkringliggende terræn. Sidstnævnte nødvendiggør, at fugten skal kunne afgives på kældervæggens inderside eller i de overliggende lag. Etablering af udvendig varmeisolering holder kældervæggene varmere end det omkringliggende terræn.

Naturlig ventilation af kælderrum kan udføres ved at fjerne enkelte mursten og isætte en udluftningsrist i åbningen. Den naturlige ventilation bidrager til at holde kælderrummet tørt.

ORDFORKLARING

Naturlig ventilation er når udeluft tilføres bygningen uden brug af mekaniske ventilationsapparater.

REPARATION AF FUGTSKADET MURVÆRK

Når der er udført fugtsikrende tiltag, vil der ofte gå to år eller mere, før murværket er ordentligt tørret, og de fugtsikrende tiltag dermed er fuldt funktionsdygtige.

Både udvendigt og indvendigt kan løst puds bankes af og tilføres en diffusionsåben overflade af ren kalkmørtel. Det kan ofte ikke undgås, at der på et tidspunkt igen vil opstå fugtskjolder, eller at pudslaget igen vil skalle af, så længe murværket tilføres fugt. Derfor vil der som regel være brug for løbende vedligeholdelse. Indvendigt murværk kan med fordel kalkes.

6

PRINCIPIELLE AFGØRELSE OG UDTALELSE

I dette kapitel henviser vi til principielle klageafgørelser truffet af Kulturministeriets departement og udtalelser fra Det Særlige Bygningssyn, der danner præcedens for vores generelle praksis.

AFGØRELSE FRA KLAGEINSTANS

Der findes ingen klageafgørelser truffet af Kulturministeriets departement vedrørende fugtsikring.

UDTALELSE FRA DET SÆRLIGE BYGNINGSSYN

Indholdet af disse faglige retningslinjer er forelagt Det Særlige Bygningssyn den 1. oktober 2020.

Der foreligger ikke generelle udtalelser om sager vedr. fugtsikring fra Det Særlige Bygningssyn.

7

EKSEMPLER PÅ BETINGELSER

Ifølge bygningsfredningslovens § 10, stk. 2 kan en tilladelse gøres betinget af gennemførelse af foranstaltninger, som ikke fremgår af ansøgningen. Derfor kan der i en tilladelse til bygningsarbejder være stillet betingelser, som skal opfyldes, for at tilladelsen er gældende.

Nedenstående er *eksempler* på betingelser, som *kan* forekomme i en afgørelse, hvis Slots- og Kulturstyrelsen i den konkrete sag har vurderet, at det er nødvendigt for at opretholde fredningsværdierne i den fredede bygning.

UDVENDIG ISOLERING AF KÆLDER

- Isolering skal placeres på ydersiden af murværket og være udført i diffusionsåbent materiale, således at murværk kan tørre ud mod jorden. Isolering må ikke udføres i diffusionstætte materialer som f.eks. grundmursplader og bitumen.
 - Indersiden af kældervæggen skal behandles med diffusionsåbne materialer, således at fugt kan fordampe i kælderrum og ikke vandre op i bygningen.
-

8

KILDER

Biodry. (u.d.). Hvad er opstigende grundfugt? Hentet 12. december 2019 fra Biodry Danmarks hjemmeside: <http://www.biodry-danmark.dk/sporgsmaal.html>

Historiske Huse. (9. april 2019). Elektrosmose - fugt og fiduser eller magisk mirakel? Hentet 12. december 2019 fra Historiske Huses hjemmeside: <https://historiskehuse.dk/elektrosmose-fugt-og-fiduser-eller-magisk-mirakel/>

Larsen, P. K. (1997). Saltskader på ældre murværk. Arkitekten, bind 99, nr. 26, s. 7-13.

Larsen, P. K. (2008). Problemer med fugt og salte i murværk og deres afhjælpning. By og Land, nr. 81, s. 14-19.

Simonsen, G., Vesterløkke, M., & Brendstrup, J. (2007). Få bugt med grundfugt i ældre ejendomme: Vejledning til bygningsejere. Gl - Bedre Boliger.

Vadstrup, S. (2012). Mørtel og puds. København: Slots- og Kulturstyrelsen, Kulturministeriet.

9

LÆSEVEJLEDNING

BAGGRUND OG HENSIGT

Slots- og Kulturstyrelsen har i perioden 2018-2020 udarbejdet en række faglige retningslinjer for vores myndighedsbehandling af ansøgninger om bygningsarbejder i de fredede bygninger.

Retningslinjerne bidrager til at belyse Slots- og Kulturstyrelsens forvaltning af bygningsfredningsloven for offentligheden.

Formålet med formidlingen af de faglige retningslinjer er, at hjælpe bygningsejere og rådgivere til at fremsende en fyldestgørende ansøgning og samtidig give indsigt i styrelsens sagsbehandling.

De faglige retningslinjer er opdelt i kategorier, der omfatter forskellige bygningsdele, materialer og installationer.

INTRODUKTION TIL KATEGORISERINGEN

De faglige retningslinjer kan læses i sammenhæng med hinanden, da de fleste byggesager typisk omfatter bygningsarbejder, der berører flere forskellige emner.

Retningslinjerne kan også læses i sammenhæng med Slots- og Kulturstyrelsens informationsblade om bygningsbevaring. De enkelte faglige retningslinjer er nummererede, og disse numre svarer til nummereringen af informationsbladene.

INTRODUKTION TIL TEKSTENS INDHOLD

De faglige retningslinjer består af en række kapitler. Grå bokse i brødteksten indeholder eksempler i tegning. Farvet tekst i brødteksten indeholder korte beskrivelser af hhv. fredningsværdier og signifikans, opmærksomhedspunkter i sagsbehandlingen og eksempler på betingelser, man kan finde i en afgørelse. Informationer i marginen understøtter brødteksten, og her finder man ordforklaringer, billedtekster og henvisninger.

HENVISNING

Find Slots- og Kulturstyrelsens informationsblade på slks.dk

SÅDAN LÆSES KAPITLERNE

Kapitel 1. Introduktion

Generel introduktion til de enkelte faglige retningslinjer.

Kapitel 2. Slots- og Kulturstyrelsens praksis

Beskrivelse af Slots- og Kulturstyrelsens nuværende praksis. Praksis revideres løbende på baggrund af principielle afgørelser og erfaringer samt udtalelser fra Det Særlige Bygningssyn. Endvidere indeholder kapitlet information om støttemuligheder.

Kapitel 3. Ansøgningens indhold

Beskrivelse af, hvilket materiale en ansøgning typisk skal indeholde for at sagen er tilstrækkeligt oplyst og kan behandles.

Kapitel 4. Sagsbehandlingen

Beskrivelse af en række parametre som Slots- og Kulturstyrelsen vurderer og opvejer i den enkelte sag, inden der træffes en afgørelse.

Kapitlet fungerer således som et sagsbehandlingsværktøj for styrelsens medarbejdere og som en ressource, der kan give ansøgere, ejere og rådgivere indblik i, hvad Slots- og Kulturstyrelsen vurderer og lægger vægt på i byggesagsbehandlingen.

Kapitel 5. Faglig baggrundsviden

Introduktion til læseren af væsentlige dele af den faglige baggrundsviden, som ligger til grund for Slots- og Kulturstyrelsens behandling af byggesager.

Kapitel 6. Henvisning til principielle afgørelser og udtalelser

Såfremt der foreligger principielle klageafgørelser truffet af Kulturministeriets departement eller udtalelser fra Det Særlige Bygningssyn, der danner præcedens for Slots- og Kulturstyrelsens generelle praksis, fremgår disse af kapitlet. Kapitlet opdateres løbende.

Kapitel 7. Eksempler på betingelser

Liste over eksempler på særlige udførelsesmetoder og materialevalg, som en tilladelse kan være betinget af. Eksemplerne skal ikke forstås som en facitliste, da en afgørelse altid er baseret på en konkret vurdering af den enkelte sag.

Kapitel 8. Kilder

Kildehenvisninger.

FUGTSIKRING

Faglige retningslinjer for byggesager om fugtsikrende tiltag

December 2020

Publikationen er udarbejdet af Fredede Bygninger, Center for Kulturarv i Slots- og Kulturstyrelsen

Kontakt: bygoplan@slks.dk